

1 Vilka krav måste vara uppfyllda för att makarna ska kunna få en dom på äktenskapsskillnad?

Äktenskapsskillnad kan begäras av en av makarna (ensidig ansökan) eller av båda makar tillsammans (gemensam ansökan). Oavsett vilket är förfarandet detsamma (se fråga 11).

I båda fallen måste parterna företrädas av en advokat vid förfarandet. En ansökan om äktenskapsskillnad behandlas av distriktsdomstolen (*rechtbank*) där sökanden eller en av sökandena har sin hemvist. Man kan ansöka om äktenskapsskillnad när som helst efter det att äktenskapet ingåtts. Man behöver alltså inte ha varit gift under någon viss tid. Äktenskapsskillnaden blir giltig genom att domen förs in i folkbokföringsregistret (*burgerlijke stand*). Domen kan inte registreras förrän den har vunnit laga kraft och alltså inte kan överklagas längre. Registreringen måste göras inom sex månader från det att domen vunnit laga kraft, annars är domen inte längre gällande och registrering kan inte längre ske. Om äktenskapet har ingåtts utomlands och det utländska äktenskapsbeviset inte har förts in i det nederländska folkbokföringsregistret, förs (den nederländska) domen på äktenskapsskillnad in i det särskilda folkbokföringsregistret i Haag.

2 På vilka grunder kan man få äktenskapsskillnad?

Det finns bara en grund för äktenskapsskillnad i Nederländerna: djup och varaktig söndring i äktenskapet. Det är fråga om en varaktig söndring om det är omöjligt för makarna att fortsätta leva tillsammans och det inte finns några utsikter till att de ska återgå till ett normalt äktenskapligt förhållande. Vid en ensidig ansökan måste den av makarna som ansöker om äktenskapsskillnad åberopa att det är fråga om djup och varaktig söndring och bevisa detta om den andra maken förnekar det. Det är då domstolen som avgör om det är fråga om djup och varaktig söndring eller inte. Vid en gemensam ansökan beviljas äktenskapsskillnad om båda makarna anser att det föreligger djup och varaktig söndring i äktenskapet.

3 Vilka rättsliga konsekvenser får en äktenskapsskillnad när det gäller

3.1 makarnas personliga förhållanden (t.ex. i fråga om efternamn),

Äktenskapsskillnaden kan få följder i fråga om den före detta partners efternamn. När äktenskapsskillnaden vunnit laga kraft kan en skild person åter ingå äktenskap eller registrerat partnerskap.

3.2 fördelningen av makarnas egendom,

Giftorättsgods (all egendom ägs gemensamt)

Nederländerna har speciella regler om vad som gäller beträffande makars inkomst och förmögenhet under äktenskapet. Enligt lagen gäller i normala fall giftorättsgemenskap mellan makarna (*algehele gemeenschap van goederen*). I giftorättsgodset ingår i princip all makarnas egendom, oavsett om egendomen förvärvats före eller under äktenskapet. Båda makarnas förmögenhet läggs samman till en enda gemensam förmögenhet. Även alla skulder är i princip gemensamma, oavsett om de uppstått före eller under äktenskapet och oberoende av vilken av makarna som ingått skulden. Alla fordringsägare kan kräva att få ut sin fordran ur den gemensamma egendomen. Giftorättsgemenskapen löses upp genom äktenskapsskillnaden, dvs. då denna förs in i folkbokföringsregistret. Egendomen är då inte längre gemensam och måste fördelas. Det måste då fastställas vad av den gemensamma egendomen var och en av makarna har rätt till. Lagens utgångspunkt är att egendomen delas lika mellan makarna. Makarna kan avvika från den regeln och komma överens om en annan fördelning i ett skilsmäsoavtal (*echtscheidingsconvenant*) eller vid själva fördelningen (*verdeling*).

Äktenskapsförord och avtal efter giftermål

Genom ett äktenskapsförord eller (i sällsynta fall) ett avtal som ingås efter giftermålet kan makarna besluta om en annan ordning än den som lagen anger. Fördelningen av egendomen vid en äktenskapsskillnad regleras då av villkoren i äktenskapsförordet eller det avtal som ingåtts efter giftermålet.

3.3 makarnas gemensamma, underåriga barn,

Vårdnad

Efter äktenskapsskillnaden behåller föräldrarna gemensam vårdnad om barn, om de även under äktenskapet hade gemensam vårdnad. Endast i undantagsfall finns möjlighet att ansöka till domstol om ensam vårdnad för en av makarna. Ansökan kan göras av båda makarna tillsammans eller av en av dem. Den make som inte har vårdnad har rätt till umgänge med barnen. Båda föräldrarna (eller en av dem) kan begära att domstolen fastställer ett schema för umgängesrätten.

Underhåll till barn

Om föräldrarna efter skilsmässan fortsätter att ha gemensam vårdnad, är avsikten att de gemensamt ska komma överens om de ekonomiska frågorna. De kan be domstolen att fastställa sådana överenskommelser. Om de inte kan komma överens kan domstolen fastställa ett underhållsbidrag. Om en av föräldrarna får vårdnaden undersöker domstolen på begäran hur mycket den andra föräldern ska betala av kostnaderna för barnen. Föräldrarna måste i princip själva reglera betalningarna. Du kan hitta mer information om dessa frågor på webbplatsen för *Landelijk Bureau Inning Onderhoudsbijdragen* (nationella byrån för indrivning av underhållsbidrag) (<http://www.lbio.nl/>).

3.4 underhållsskyldighet mot den andra maken?

Makarnas underhållsskyldighet kvarstår när äktenskapet upplöses. Om en make inte har tillräckligt stora inkomster för att klara sitt uppehälle och inte rimligtvis kan förväntas försörja sig själv kan han/hon ansöka till domstol om ett beslut om att den f.d. maken ska betala underhåll. Domstolen kan fatta ett underhållsbeslut i samband med domen på äktenskapsskillnad eller i ett senare avgörande. Vid fastställandet av beloppet beaktar domstolen den underhållsberättigade makens behov och den underhållsskyldige makens betalningsförmåga (ekonomiska medel). Även ickefinansiella faktorer kan spela en roll, till exempel hur länge äktenskapet har varat och hur länge makarna har bott tillsammans. Om domstolen inte fastställer någon tidsfrist för underhållsskyldigheten löper denna ut efter 12 år. Det finns i ömmande fall en möjlighet för den underhållsberättigade parten att begära förlängning av denna tid hos domstol. Efter ett kort (högst fem år) och barnlöst äktenskap varar underhållsskyldigheten i princip inte längre än den tid äktenskapet varade. Om de före detta makarna är överens om underhållet kan de också fastställa detta i ett skilsmäsoavtal.

4 Vad är den praktiska innebörden av hemskillnad?

Hemskillnad (*scheiding van tafel en bed*) är ett sätt att bryta sammanlevnaden utan att upplösa äktenskapet. Hemskillnad är av betydelse för makar som vill separera och reglera de juridiska följderna av separationen men som av t.ex. religiösa eller ekonomiska skäl inte vill skiljas. Hemskillnaden ger också möjlighet till försoning och kan vara en "mellanfas" på väg mot upplösningen av äktenskapet. Hemskillnaden vinner laga kraft när domstolens beslut förs in i

registret gällande makarnas förmögenhetsförhållanden. Precis som vid äktenskapsskillnad måste detta göras inom sex månader från det att domen vunnit laga kraft.

5 Vilka krav måste vara uppfyllda för att erhålla hemskillnad?

Den enda grunden för hemskillnad är djup och varaktig söndring i äktenskapet.

6 Vad får en hemskillnad för rättsliga följder?

Hemskillnaden har samma följder för makarnas förmögenhetsförhållande, vårdnad och umgänge med barn samt underhåll och pensioner som vid en äktenskapsskillnad. Äktenskapet består emellertid. Enligt lagen ärver inte makar som beviljats hemskillnad varandras egendom om en av dem avlider. Om makarna efter en hemskillnad vill skiljas fullt ut kan de ansöka om äktenskapsskillnad. Makar som beviljats hemskillnad kan leva tillsammans med en ny partner och skapa sig ett nytt liv, men de kan däremot inte ingå ett nytt äktenskap eller registrerat partnerskap.

En ensidig ansökan om äktenskapsskillnad efter hemskillnad kan inte göras när som helst. Vid en ensidig ansökan gäller en frist på tre år som domstol i särskilda fall kan förkorta till ett år. Fristen på tre år börjar löpa när hemskillnaden har registrerats. För en gemensam ansökan om äktenskapsskillnad efter hemskillnad finns ingen väntetid. Äktenskapsskillnaden blir giltig genom att domen förs in i folkbokföringsregistret.

7 Vad är den praktiska innebörden av annullering av äktenskap?

Ett äktenskap kan endast annulleras genom ett domstolsbeslut. Annulleringen sker genom ett ansökningsförfarande. Ett äktenskap som har ingåtts mellan parterna kan alltså inte vara rättsligt (automatiskt) ogiltigt. Så länge ett äktenskap inte har annullerats är det giltigt. I lagen anges på vilka grunder en annullering kan ske och vem som kan ansöka om det.

8 Vilka krav måste vara uppfyllda för att ett äktenskap ska annulleras?

Följande grunder för att ansöka om annullering av äktenskap anges i lagen: Parterna har gift sig trots att det förelåg äktenskapshinder (t.ex. avseende minimiålder, tillstånd för underårig att gifta sig, förbud mot månggifte, släktskap som äktenskapshinder), tvång eller misstag, skenäktenskap, psykisk störning hos någon av makarna, vigselförrättaren saknade befogenhet, för få vittnen.

9 Vad blir den rättsliga följden av att äktenskapet annulleras?

En annullering har retroaktiv effekt och gäller från den tidpunkt då äktenskapet ingicks. När domstolen har annullerat äktenskapet anses det som att något giltigt äktenskap aldrig funnits. Under vissa omständigheter kan det göras undantag från denna regel. I sådana fall har annulleringen samma följder som en äktenskapsskillnad. På så sätt har barn som fötts i ett annullerat äktenskap i familjerättslig mening samma förhållande till föräldrarna. Ett annat undantag gäller en make eller maka som ingått äktenskapet i god tro, dvs. inte var medveten om att det fanns ett hinder för äktenskapet. Se även grunderna för annullering av äktenskap i svaret på fråga 8. Denna make eller maka kan till exempel begära underhåll från den andra maken eller maken.

10 Kan man lösa frågor som har med äktenskapsskillnaden att göra på annat sätt än genom att väcka talan i domstol?

Äktenskapsmedling förekommer ganska ofta i Nederländerna. Makarna försöker med hjälp av en medlare och eventuellt sina advokater komma överens om äktenskapsskillnaden och följderna av den. Sådana överenskommelser tas upp i en skriftlig handling, ett så kallat skilsmäsoavtal (*echtscheidingsconvenant*). Avtalen kan bland annat avse fördelning av egendom, underhållsskyldighet mellan före detta makar och omvårdnad av barnen. Domstolen kan ta med avtalet i domen.

Det finns en sammanslutning av familjerättsadvokater och äktenskapsmedlare (*Vereniging van Familierechtadvocaten en Scheidingsbemiddelaars*). Dess medlemmar är specialiserade på bland annat äktenskapsskillnad och underhållsbidrag samt på äktenskapsmedling och alla frågor som uppkommer vid sådan medling. Mer information hittar du på <http://www.vas-scheidingsbemiddeling.nl/>.

11 I vilken domstol ansöker man om äktenskapsskillnad, hemskillnad eller annullering av äktenskap? Vilka formaliteter måste följas och vilka handlingar bör bifogas ansökan?

Ansökan

Ett äktenskapsskillnadsförfarande inleds alltid med en ansökan till domstol (*verzoekschrift*). Ansökan måste innehålla uppgifter om makarnas för- och efternamn och deras bostads- eller uppehållsadress. Om det finns underåriga barn måste samma uppgifter också lämnas om barnen. Man kan också ansöka om kompletterande beslut (*nevenvoorzieningen*) i frågor som har samband med skilsmässan. Domstolen kan fatta kompletterande beslut om bland annat

vårdnad av och umgänge med underåriga barn,
underhållsbidrag till en av makarna och/eller till barnen,
fördelning av makarnas gemensamma egendom eller genomförande av ett äktenskapsförord eller avtal efter giftermålet,
användning av den gemensamma bostaden,
utjämning av pensionsrättigheter.

En ansökan om äktenskapsskillnad måste ges in till distriktsdomstolen (*rechtbank*) av sökandens advokat (*advocaat*). Om den sökande bor i Nederländerna ska ansökan ges in till domstolen i det område där han eller hon bor. Om den sökande inte bor i Nederländerna ges ansökan in till domstolen i det område där den andra maken bor. Om båda bor utanför Nederländerna måste ansökan ges in till domstolen i Haag.

Vilka handlingar måste bifogas?

Originalutdrag ur folkbokföringsregistret (högst tre månader gamla) för båda makarna, med angivande av nationalitet, civilstånd och, om man inte är nederländsk medborgare, uppgift om när man kom till Nederländerna. Om den ena maken är nederländsk medborgare och den andra inte måste man också ange när den utländska maken bosatte sig i Nederländerna.

Originalutdrag ur födelseregistret (högst tre månader gamla) för eventuella underåriga barn.

Ett originalutdrag ur äktenskapsregistret (högst tre månader gammalt, fås från det kommunalhus där man gifte sig). Om äktenskapet har ingåtts utomlands kan det räcka med att man ger in äktenskapsbeviset i original eller ett äldre registerutdrag.

Om det finns underåriga barn i äktenskapet, en plan gällande barnens omvårdnad. I planen fastställs vad föräldrarna har kommit överens om när det gäller barnen, såsom deras dagliga omvårdnad, utbildning, sportaktiviteter, sjukvård, överenskommelser för särskilda dagar såsom semesterdagar och helgdagar, ekonomiska frågor och praktiska detaljer (såsom att hämta och lämna barnen).

12 Kan man få rättshjälp för att täcka kostnaderna i målet?

En rättssökande som inte (helt) kan betala kostnaderna för en advokat, kan på vissa villkor få rättshjälp. Rättshjälpsmyndigheten (*Raad voor de rechtsbijstand*) beviljar rättshjälp genom särskilda medlare som är registrerade hos myndigheten. Mer information om villkoren för att få rättshjälp finns på <http://www.rvr.org/>.

Vid gränsöverskridande tvister kan en sökande som bor utanför Nederländerna, men inom EU, också ansöka om rättshjälp. Detta regleras av ett EUdirektiv om rättshjälp i gränsöverskridande tvister (se EGT L 26, 31.1.2003). Med hjälp av det standardformulär som hör till det direktivet och är identiskt i alla

medlemsstater kan man ansöka till rättshjälpsmyndigheten i Haag om att beviljas rättshjälp. Vid behov kan rättshjälpsmyndigheten hjälpa till att utse en advokat. Mer information hittar du på <http://www.rvr.org/>.

En sökande som bor utanför EU kan i vissa särskilda fall få rättshjälp i Nederländerna. Följande konventioner är av betydelse: 1954 års Haagkonvention angående vissa till civilprocessen hörande ämnen, 1977 års europeiska överenskommelse om översändande av ansökningar om rättshjälp och 1980 års Haagkonvention om internationell rättshjälp. Dessa konventioner innehåller bestämmelser som generellt innebär att medborgare i konventionsstaterna kan få kostnadsfri rättshjälp i alla andra konventionsstater på samma villkor som de egna medborgarna. Vid ett sådant fall i Nederländerna kan en förklaring om bristande betalningsförmåga (*verklaring van onvermogen*) erhållas från den behöriga myndigheten där den sökande har hemvist. Ansökan om rättshjälp skickas tillsammans med denna förklaring till den behöriga myndigheten i det land där rättshjälp ska ges. Där bedöms om sökanden har rätt till rättshjälp eller inte.

13 Kan en dom på äktenskapsskillnad, hemskillnad eller annullering av äktenskap överklagas?

Ja. Överklagan kan göras vid en appellationsdomstol (*gerechtshof*) inom tre månader från det att domen på äktenskapsskillnad utfärdats.

Appellationsdomstolens dom kan i rättsfrågor i de flesta fall överklagas i högsta domstolen (*Hoge Raad der Nederlanden*). Parterna i målet måste företrädas av en advokat.

14 Hur ska man göra för att få en dom på äktenskapsskillnad, hemskillnad eller annullering av äktenskap som meddelats i en annan medlemsstat erkänd i [medlemsstat]?

Mellan EU:s medlemsstater gäller sedan den 1 mars 2005 en radsförordning som i korthet brukar kallas Bryssel IIa-förordningen – rådets förordning (EG) nr 2201/2003 av den 27 november 2003 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar i äktenskapsmål och mål om föräldraansvar samt om upphävande av förordning (EG) nr 1347/2000. Denna förordning gäller för äktenskapsskillnad, hemskillnad och annullering av äktenskap. Med stöd av denna förordning kan domar på äktenskapsskillnad som har meddelats i de övriga medlemsstaterna (utom Danmark) erkännas i Nederländerna utan något särskilt förfarande (se artikel 21.1 i förordningen). Det krävs inte heller något särskilt förfarande för att uppdatera uppgifter om civilstånd i relevanta register, t.ex. när en anteckning beträffande äktenskapsskillnaden måste göras i akten.

En berörd part kan inleda ett rättsligt förfarande för att få det fastställt om en utländsk dom ska erkännas eller inte. Förordningen innehåller ett antal skäl för att vägra erkännande. En dom på äktenskapsskillnad får till exempel inte erkännas om det skulle strida mot grunderna för rättsordningen i den medlemsstat där domen görs gällande. Man beaktar också frågan om svaranden (dvs. den part som inte har ansökt om äktenskapsskillnaden) på ett korrekt sätt har fått vetskap om förfarandet. Domen får dock aldrig omprövas i sak. På grundval av förordningen kan den nationella domstol som har meddelat domen utfärda ett intyg om domen (med hjälp av ett standardformulär) på begäran av en berörd part. I intyget anges i vilket land domen har meddelats, uppgifter om parterna, om domen har meddelats i någons utevaro, vilken typ av dom det är fråga om (t.ex. äktenskapsskillnad eller hemskillnad), datum för domen och vilken instans som har meddelat domen.

15 Till vilken domstol ska man vända sig för att begära omprövning av ett beslut att i [medlemsstat] erkänna en dom på äktenskapsskillnad, hemskillnad eller annullering av äktenskap som har meddelats i en annan medlemsstat? Hur handläggs sådana mål?

En berörd part som vill få det fastställt att en utländsk dom på äktenskapsskillnad inte kan erkännas i Nederländerna kan vända sig till domstolen i det område där han eller hon är bosatt (*voorzieningenrechter*) och ansöka om att domen inte ska erkännas.

16 Vilket lands lag tillämpas i ett mål om äktenskapsskillnad mellan makar som inte har hemvist i [medlemsstat] eller har olika medborgarskap?

Den 1 januari 2012 trädde avdelning 10 av den nederländska civilrättslagen (*Burgerlijk Wetboek*) i kraft. Här fastställs vilken lagstiftning som ska ha företräde då det föreligger en lagkonflikt.

Huvudregeln är att domstolarna tillämpar Nederländernas lagstiftning för äktenskapsskillnad, oberoende av makarnas nationalitet och hemvist. Om t.ex. en ansökan om äktenskapsskillnad lämnas in i Nederländerna av ett äkta par där båda makarna har belgiskt medborgarskap men bor i Nederländerna, tillämpas nederländsk lagstiftning automatiskt. Det enda fall där detta inte gäller är då makarna själva väljer vilken lagstiftning som ska tillämpas på äktenskapsskillnaden. Makarna kan särskilt begära att lagen i det land där de båda är medborgare ska tillämpas vid förfarandet för äktenskapsskillnad, i stället för nederländsk lag. Ett belgiskt par kan med andra ord välja att tillämpa belgisk lag på sin äktenskapsskillnad.

Senaste uppdatering: 27/11/2019

De nationella versionerna av sidan sköts av respektive kontaktpunkt. Översättningarna har gjorts av EU-kommissionen. Det är möjligt att översättningarna ännu inte tar hänsyn till eventuella ändringar som de nationella myndigheterna har gjort. Varken det europeiska rättsliga nätverket eller kommissionen påtar sig något som helst ansvar för information eller uppgifter som ingår eller åberopas i detta dokument. För de upphovsrättsliga regler som gäller för den medlemsstat som ansvarar för denna sida hänvisas till det rättsliga meddelandet.